
ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΣΙΛΕΣΙΑΣ.

Ἐπιστρέφων ποτὲ ἀπὸ Ῥωσσίαν εἰς Γαλλίαν, εὐρέθην
μὲ πολλοὺς διαφορῶν ἔθνῶν συνοδοιπόρους εἰς τὴν ταχυ-
δρόμον ἄμαξαν τὴν ἀπὸ Ῥίγας εἰς Βρεσλαυίαν. Ἐκαθήμεθα
ὅλοι ἀνὰ δύο εἰς ξύλινα καθίσματα, ἔχοντες ὑποπόδιον μὲν
τὰ κιβώτια, σκέπασμα δὲ τὸν οὐρανὸν, σδεύοντες ἡμέραν
καὶ νύκτα, χωρὶς κάμμιαν προφύλαξιν ἐναντίον τῆς κακο-
καιρίας, καὶ μὴν εὐρίσκοντες εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τοῦ δρόμου
παρὰ ψωμὶ μαῦρον, ῥακὶ ἀπὸ σπαρτὰ, καὶ καφέν. Τοιοῦτος
εἶναι ὁ τρόπος τῆς ὁδοιπορίας εἰς τὴν Ῥωσσίαν, τὴν
Προυσσίαν, τὴν Πολωνίαν καὶ εἰς τοὺς περισσοτέρους
τόπους τῆς Ἄρκτου. Ἀφ' οὗ διέβημεν ποτὲ μὲν δάση με-
γάλα ἐλατῶν καὶ κληθρῶν, ποτὲ δὲ πεδιάδας ἀμμώδεις,
ἐμβήκαμεν εἰς βουνὰ μὲ δρυὺς καὶ μὲ φηγοὺς φυτευμένα,
καὶ χωρίζοντα τὴν Πολωνίαν ἀπὸ τὴν Σιλεσίαν.

Οἱ συνοδοιπόροι μου ἤξευραν ὅλοι Γαλλικὰ, γλῶσσαν
κοινὴν τὴν σήμερον εἰς τὴν Εὐρώπην· καὶ ὅμως πολλὰ
ὀλίγον ὠμιλοῦσαν. Μίαν ταχυνὴν εὐρέθημεν περὶ τὴν αὐγὴν

ἐπάνω τινὸς λόφου καὶ πλησίον τετραπυργίας ἢ πύργου κειμένου εἰς θέσιν χαριεστάτην. Πολλὰ ρυάκια διέτρεχαν τὰς μακρὰς ἐκ φιλυρῶν ἡλυσίας του, κ' ἐσχημάτιζαν κάτω ἐν μέσῳ τῶν λιβαδίων νήσους καταφύτους ἀπὸ καρποφόρα δένδρα. Παρέκει, ὅσον ἔφθανεν ἡ ὄρασις, ἐβλέπομεν τὰς εὐφορωτάτας πεδιάδας τῆς Σιλεσίας σκεπασμένας μὲ ἀστάχια, μὲ χωρία καὶ μὲ ἀγροκήπια ποτιζόμενα ἀπὸ τὸν ποταμὸν Ὀδέραν, ὅστις ἔτρεχεν εἰς τὸ μέσον, ὡς ἀργυροειδὴς καὶ γλαυκὴ ταινία. «Τί θαυμαστὴ θεωρία! ἐφώναξεν Ἰταλὸς τις ζωγράφος, πορευόμενος εἰς Δρέσδαν· μὲ φαίνεται νὰ βλέπω τὴν Μεδιολανικὴν. » Ἀστρονόμος δέ τις ἐκ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βερολίνου ἄρχισε νὰ λέγῃ· «Εἰς τὰς μεγάλας ταύτας πεδιάδας ἡμποροῦσέ τις νὰ καταγράψῃ εὐμήκη βόσιν, καὶ νὰ ἔχῃ μ' ἐκεῖνα τὰ κωδωνοστάσια ὠραίαν σειρὰν τριγώνων. » Ἀλλὰ βαρόνος τις Αὐστριακὸς, χαμογελάσας καταφρονητικὰ, εἶπε τὸν γεωμέτρην· «Ἦξευρε ὅτι τὸ ὑποστατικὸν τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰ εὐγενέστατα τῆς Γερμανίας. Ὅσα κωδωνοστάσια βλέπεις ἐκεῖ κάτω, κρέμονται ὅλα ἀπ' αὐτό.—Ἐπειδὴ οὕτως ἔχει, εἶπεν Ἐλβετός τις ἔμπορος, εἶναι ὑποχείριοι λοιπὸν οἱ κάτοικοι. Δυστυχῆς, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τόπος. » Ἀξιωματικὸς δέ τις οὐσσάρος Προῦσσοις, ὅστις ἐκαπνόπινεν, ἔσυρε σοβαρὰ τὴν πίπαν ἀπὸ τὸ στόμα του, καὶ εἶπε μὲ τόνον· «Κάνεις ἐδῶ δὲν κρέμεται ἀπ' ἄλλον παρὰ τὸν βασιλέα τῆς Προυσίας. Αὐτὸς ἐλευθέρωσε τοὺς Σιλεσινοὺς ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν εὐγενῶν αὐτῆς. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μᾶς

ἔβαλε νὰ στρατοπεδεύσωμεν ἐδῶ πρὸ τεσσάρων χρόνων. Τί καλαὶ πεδιάδες διὰ μάχην! Ἦθελα βάλει τὰς ἀποθήκας μου εἰς τὸν πύργον, καὶ τὰ πυρομηχανήματά μου εἰς τὰ προχώματα αὐτοῦ. Ἦθελα διατάξῃ τὸ πέζικόν μου εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ, τὸ δὲ ἵππικόν εἰς τὰ κέρατα, καὶ μὲ τριάκοντα χιλιάδας ἀνθρώπων ἤθελα προσμείνῃ ἐδῶ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς Γερμανίας. Ζήτω Φριδερίκος! » Μόλις εἶχεν ἀρχίσει πάλιν νὰ καπνοπίνη, καὶ ἀξιωματικὸς τις Ῥώσσοις ἀναλαβὼν τὸν λόγον «Δὲν ἤθελα, εἶπε, νὰ καταικήσω τόπον ἀνοιγμένον, καθὼς ἡ Σιλεσία, εἰς παντοδαπὰ στρατεύματα. Οἱ Κοζάκοι μας τὴν κατερήμεσαν εἰς τὸν τελευταῖον πόλεμον, καὶ ἂν δὲν ἦτον τὸ τακτικὸν στράτευμά μας νὰ τοὺς κρατήσῃ, δὲν ἄφιναν ὀρθὴν οὐδὲ μίαν καλύβην. Ἀκόμη χειρότερα εἶναι τώρα· διότι οἱ χωρικοὶ ἡμποροῦν νὰ κρισολογοῦνται μὲ τοὺς ἄρχοντας, οἱ δὲ δημόται ἔχουσι καὶ μεγαλήτερα προνόμια εἰς τὰς κοινότητας αὐτῶν. Κάλλιον ἀγαπῶ ἐγὼ τὰ περίχωρα τῆς Μόσχας. » Νέος δέ τις σπουδαστὴς τῆς Λειψίας ἀπεκρίθη τοὺς δύο ἀξιωματικούς· «Αὐθένται μου, πῶς ἡμπορεῖτε νὰ ὁμιλήτε περὶ πολέμων εἰς τοιούτους φαιδρούς τόπους; Συγχωρήσατε νὰ σᾶς ἐξηγήσω ὅτι καὶ τὸ ὄνομα αὐτὸ Σιλεσία παράγεται ἀπὸ τὸ Ἡλύσια πεδία. Κάλλιον νὰ φωνάζωμεν μὲ τὸν Βιργίλιον·

..... Lycori,
 . . Hic ipso tecum consumerer ævo!
 ὦ Λυκωρί γλυκεῖά μου!
 Ἐδῶ εἰς ταῖς ἀγκαλαῖς σου νὰ ζήσω καὶ νὰ λυώσω!

Ταῦτα, θερμῶς ἐκφωνηθέντα, ἐξύπνισαν μίαν ἀγαπητὴν καλλωπίστριαν Παρισίαν ἀποκοιμημένην διὰ τὴν ἀηδίαν τοῦ ταξειδίου, ἥτις βλέπουσα τὸ ὥραϊον ἐκεῖνο τοπίον, ἐξεφώνησε καὶ αὐτὴ· «Ὡ! τί χαρμόσυνος τόπος! μόνον Φραντσέζοι τὸν λείπουν. Τί ἔχεις καὶ ἀναστενάζεις; εἶπεν εἰς νέον τινὰ ῥαβδῖνον παρακαθήμενον.—Κύτταξε, εἶπεν ὁ Ἰβραῖος γραμματεὺς, πῶς τὸ κάτω ἐκεῖνο βουνὸν μὲ τὴν ὀξεῖαν κορυφὴν του ὁμοιάζει τὸ Σινᾶ ὄρος.» Ὅλοι ἄρχισαν νὰ γελοῦν. Ἀλλὰ κάποιος λειτουργὸς Λουθηρανὸς, ἀπὸ τὸ ἐν Σαξωνίᾳ Ἐρφούρτιον, ἐσούφρωσε τὸ πρόσωπόν του, καὶ εἶπε μὲ θυμὸν· «Ἡ Σιλεσία εἶναι κατηραμένος τόπος, ἐπειδὴ εὐρίσκεται ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ παπισμοῦ, καὶ εἶναι ἐξωρισμένη ἀπ' αὐτὸν ἡ ἀλήθεια. Θέλετε ἰδεῖ εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Βρεσλαυίας τὸ παλάτιον τῶν παλαιῶν Δουκῶν τῆς Σιλεσίας, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει τὴν σήμερον ὡς σχολεῖον εἰς τοὺς Ἰησουῖτας, ἂν καὶ διωγμένους ἀπ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.» Παχὺς δέ τις Ὁλλανδὸς ἔμπορος, σιτάρχης τοῦ Προυσσικοῦ στρατοῦ κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον «Πῶς ἡμπορεῖς, τὸν εἶπε, κατηραμένον νὰ ὀνομάζῃς τόπον πλουτοῦντα ἀπὸ τόσα ἀγαθὰ; Κάλιστα ἔκαμεν ὁ βασιλεὺς τῆς Προυσσίας, κυριεύων τὴν Σιλεσίαν. Τὸ ὥραιότατον ἀγλαῖσμα τοῦ βασιλικοῦ στεφάνου του εἶναι αὕτη. Ἐγὼ ἐπροτιμοῦσα νὰ ἔχω ἐδῶ ἐνὸς στρέμματος κῆπον παρὰ τετραγωνικοῦ μιλλίου τόπον εἰς τὴν ἀνεμώδη Μάρκην τοῦ Βρανδεβούργου.» Οὕτω φιλονεικοῦντες ἐφθάσαμεν εἰς τὴν Βρεσλαυίαν, καὶ κατελύσαμεν εἰς ὥραιότατον

ξενοδοχεῖον. Ἐν ᾧ δὲ τὸ γεῦμα ἐτοιμαζέτο, συνέπεσε λόγος περὶ τοῦ ἄρχοντος τῆς τετραπυργίας. Ὁ Σάξων λειτουργὸς ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶναι ἀλιτῆριος, ἐπειδὴ διοικῶν τὰ Προυσσικὰ πυρομηχανήματα εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Δρέσδας ἀφάνισε μὲ φαρμακερὰς βόμβας τὴν δυστυχεῖ ταύτην πόλιν, τὸ ἥμισυ τῶν οἰκῶν τῆς ὁποίας μένουν ἀκόμη κρημνισμένοι, καὶ ἀπέκτετε τὸ ὑποστατικὸν ἐκεῖνο μὲ φόρους συναγμένους ἀπὸ τὴν Σαξωνίαν. «Λανθάνεσαι, τὸν εἶπεν ὁ βαρόνος· αὐτὸς τὸ ἀπέκτετε νυμφευθεὶς Κοντέσσαν Αὐστριακὴν, ἥτις ἐμόλυνε τὴν εὐγένειάν της μὲ τοιοῦτον συνοικέσιον, καὶ εἶναι τὴν σήμερον πολὺ ἀξιολύπητος. Κάνεν ἀπὸ τὰ παιδία της δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ ἔμβῃ εἰς τὰ εὐγενῆ συνέδρια τῆς Γερμανίας, διότι ὁ πατὴρ αὐτῶν εἶναι ἀξιωματικὸς ἐκ τύχης.—Ὅσα λέγεις, εἶπεν ὁ Προῦσσος οὐσσάρως, τὸν φέρουσι τιμὴν, καὶ ἤθελεν ὑπερδοξασθῇ τὴν σήμερον εἰς τὴν Προυσσίαν, ἂν δὲν ἀτιμάζετο παραιτῶν, μετὰ τὴν εἰρήνην, τὴν βασιλικὴν δούλευσιν. Τώρα δὲν ἡμπορεῖ πλέον νὰ δείξῃ τὸ πρόσωπόν του.» Ὁ δὲ ξενοδόχος, ὅστις ἐπεστάτει εἰς τὸν εὐτρεπισμὸν τῆς τραπέζης, «Αὐθένται μου, εἶπε, φανερόν ὅτι δὲν γνωρίζετε τὸν ἄρχοντα, περὶ τοῦ ὁποίου λαλεῖτε. Αὐτὸς ἀγαπᾶται καὶ τιμᾶται ἀπ' ὅλους, καὶ λατρεύεται ἀπὸ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία του. Ἄν καὶ Λατῖνος, βοηθεῖ τοὺς διαβαίνοντας αὐτόθεν ὁποιασδήποτε θρησκείας καὶ χώρας πτωχοὺς. Ἐάν δὲ τύχῃσι Σάξωνες, τοὺς δίδει κατοικίαν καὶ τροφὴν τριήμερον πρὸς ἀντιστήκωσιν τῆς βλάβης, τὴν ὁποίαν ἐξ

ανάγκης τοὺς ἔκαμεν εἰς τὸν πόλεμον. — Μάθε, ἀπεκρίθη ὁ Λουθηρανὸς λειτουργὸς πρὸς τὸν ξενοδόχον, ὅτι εἰς τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ δὲν εἶναι μήτ' ἐλεημοσύνη, μήτε ἀρετή. Ὅλα τὰ ἔργα του εἶναι καθαρὰ ὑπόκρισις, καθὼς αἱ ἀρεταὶ τῶν ἐθνικῶν καὶ τῶν παπιστῶν. »

Εἶχομεν ἀνάμεσόν μας πολλοὺς Λατίνους, οἵτινες ἔμελλον νὰ κινήσωσι φοβερὰν φιλονεικίαν, ἃν ὁ ξενοδόχος, λαμβάνων τὴν πρωτοκαθεδρίαν τῆς τραπέζης κατὰ τὴν Γερμανικὴν συνήθειαν, δὲν ἐπρόσταζε νὰ φέρωσι τὸ γεῦμα. Τότε ἔγεινεν ἄκρα σιωπὴ, καὶ καθεὶς ὥρμησε νὰ πίνη καὶ νὰ τρώγῃ, ὡς ὁδοιπὸρος. Τὰ φαγητὰ ἦσαν ἀξιόλογα· τὰ δὲ τραγήματα, ροδάκινα, σταφύλια καὶ πεπόνια. Ὁ ξενοδόχος εἶπε τότε τὴν γυναῖκά του νὰ φέρῃ, πρὶν τοῦ καφέ, μερικάς βουτύλαις κρασίου τῆς Καμπανίας, θέλων νὰ φιλεύσῃ τὴν συντροφίαν εἰς τιμὴν, ὡς ἐφάνέρωσε, τοῦ ἄρχοντος τῆς τετραπυργίας, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐχρεώσται ἰδιαιτέρας χάριτας. Ἀφ' οὗ δὲ ἔφθασαν, τὰς ἔβαλε πλησίον τῆς Φραντσέζας, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ κεράσῃ τοὺς συμπότας. Τότε ἔλαμψεν ἡ χαρὰ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, καὶ ἡ συνομιλία ἀνεζωπυρώθη. Ἡ συμπατριώτισσά μου ἐπρόσφε-
 ρεν εἰς τὸν ξενοδόχον τὸ πρῶτον ποτήριον τοῦ κρασίου του, λέγουσα εἰς αὐτὸν ὅτι περιποιεῖται τοὺς ξένους ὡς οἱ καλῆτεροι πανδοχεῖς τῶν Παρισίων, καὶ ὅτι δὲν εἶδε Γάλλον κομψότερον καὶ φιλοφρονέστερον ἀπὸ τὴν τιμιότητά του. Ὁ Ῥώσσοις ἀξιωματικὸς ὡμολόγησεν ὅτι περισσότερα πωρικὰ εὐρίσκονται εἰς τὴν Βρεσλαυίαν παρὰ εἰς τὴν Μόσχαν.

Παρέβαλε τὴν Σιλεσίαν μὲ τὴν Λιθονίαν κατὰ τὸ εὐκαρ-
 πον, καὶ ἐπέφερεν ὅτι ἡ ἐλευθερία τῶν χωρικῶν κάμνει τὸν τόπον πλέον καλλιεργημένον, καὶ τὸν ἄρχοντα εὐτυχέστερον. Ὁ δὲ ἀστρονόμος ἐσημείωσεν ὅτι ἡ Μόσχα εἶναι σχεδὸν εἰς τὸ αὐτὸ πλάτος μὲ τὴν Βρεσλαυίαν, καὶ ἀκολουθῶς ἐπιδεκτικὴ τῶν αὐτῶν προϊόντων. Ὁ δὲ ἀξιωματικὸς οὐσσάρας εἶπε· « Τῇ ἀληθείᾳ, εὐρίσκω ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ πύργου, εἰς τοῦ ὁποῖου τὰ κτήματα ἐπεράσαμεν, πολλὰ καλὰ ἔκαμε καὶ ἄφησε τὴν στρατείαν. Τέλος πάντων, καὶ ὁ ἡμέτερος μέγας Φριδερίκος, ἀφ' οὗ ἐνδόξως ἐπολέμησεν, περνᾷ μέρος τοῦ καιροῦ του νὰ κηπεύῃ καὶ νὰ καλλιεργῇ μὲ τὰς χεῖράς του πεπόνια εἰς τὸ Ἀμέρινον. » Ὅλοι ἐσυμφώνησαν μὲ τὸν οὐσσάρον· καὶ αὐτὸς ὁ Σάξων λει-
 ουργὸς ἄρχισε νὰ λέγῃ· « Ἡ Σιλεσία εἶναι καλὴ καὶ ὠραία ἐπαρχία. Κρῖμα ἀληθινὰ ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν πλάνην· ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐλευθερία τοῦ συνειδότος εἶναι θεσπισμένη εἰς ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας, δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι σύμπαντες οἱ κάτοικοι, καὶ μάλιστα ὁ ἄρχων τοῦ πύργου, θέλουν ὑποκλίνει εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐναγ-
 καλισθῇ τὴν ὁμολογίαν τῆς Αὐγούστης· διότι κἀνὲν καλὸν ἔργον ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἀφίνει ἀβράβευτον, εἶναι δὲ μυρίων ἐπαίνων ἄξιον νὰ εὐεργετῇ στρατιωτικὸς ἀνὴρ ἐν καιρῷ εἰρήνης τοὺς συμπατριώτας μου, τοὺς ὁποίους εἰς τὸν πόλεμον ἐκαχοποίησεν. » Τότε ὁ ξενοδόχος ἐπρόβαλε νὰ πῶμεν εἰς ὑγείαν τοῦ ἀξίου τούτου ἄρχοντος, τὸ ὁποῖον καὶ ἔγεινεν, ἐπαινεθὲν ὁμοφώνως ἀπ' ὅλην τὴν συντροφίαν.

Ὡς καὶ ὁ νέος ῥαββῖνος ἠθέλησε νὰ κροτήσῃ μὲ ἡμᾶς τὰ ποτήρια. Ἐτρωγε πρῶτον μόνος καὶ κατηφὴς ἀπὸ τὰ ἐφ' ὅδ' αὐτοῦ εἰς μίαν κόχην τῆς σάλας, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ὁδοιπορούντων Ἑβραίων. Τότε δὲ ἐσηκώθη, κ' ἔδωκε τὸ μέγα δερμάτινον καυκίον του εἰς τὴν Φραντσέζαν, ἡ ὁποία τὸ ἐγέμισεν ὡς τὴν κορυφήν. Ὁ ῥαββῖνος διὰ μιᾶς τὸ ἐκένωσεν· αὐτὴ δὲ τὸν εἶπε· « Πῶς σε φαίνεται, λογιώτατε; Δὲν ἀξίζει ἡ γῆ ἡ φέρουσα τέτοιον καλὸν κρασί τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας; — Ἀναμφιβόλως, κυρά μου, ἀπεκρίθη χαρούμενος· καὶ μάλιστα ὅταν τὸ καλὸν τοῦτο κρασί χύνεται ἀπὸ τόσον εὐμορφᾶ χεράκια. — Εὐχου λοιπὸν, τὸν εἶπε, νὰ γεννηθῇ ὁ Μεσσίας σας εἰς τὴν Γαλλίαν, διὰ νὰ συναῖξῃ ἐκεῖ τὰς φυλάς σας ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. — Νὰ δώσῃ ὁ Θεός! εἶπεν ὁ Ἰσραηλίτης· πλὴν πρέπει πρῶτον νὰ κυριεύσῃ τὴν Εὐρώπην, ὅπου κατατυραννοῦμεθα. Πρέπει νὰ ᾔναι ἄλλος Κύριος διὰ νὰ βιάσῃ τοὺς διαφόρους αὐτῆς λαοὺς νὰ ζῶσιν εἰς εἰρήνην ἀναμεταξύ των καὶ μὲ τὸ ἀνθρώπινον γένος. — Ὁ Θεὸς νὰ σὲ εἰσακούσῃ! ἐφώναζαν οἱ περισσότεροι συμπόται. »

Ἐγὼ δὲ ἐθαύμαζα τὴν ἐτερογνωμίαν τῶσων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι πρὶν μὲν καθήσωσιν εἰς τὴν τράπεζαν, ἐφιλονεικοῦσαν, εἰς δὲ τὸ τέλος ὁμονοοῦσαν ἐντελέστατα. Ἐντεῦθεν ἐσυμπέρανα ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι κακὸς εἰς τὴν δυστυχίαν· διότι εἰς πολλοὺς δυστύχημα εἶναι ἡ πείνα· καὶ καλὸς εἰς τὴν εὐτυχίαν· διότι ἀφ' οὗ καλογευματίσῃ, εἶναι εἰς εἰρήνην μὲ ὅλον τὸν κόσμον, καθὼς ὁ ἄγριος τοῦ Ἰωάννου Ἰακώβου.

Ἐσυναξα δὲ καὶ ἄλλο ἀξιολογώτερον συμπέρασμα· ὅτι δηλαδὴ ὅλων ἐκείνων τῶν γνωμῶν, ἀπὸ τὰς ὁποίας εἶχεν ἀλλεπαλλήλως σαλευθῇ ἡ ἐδική μου, αἰτία καὶ ἀρχὴ ἦτον ἡ διαφορὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν συνοδοιπόρων μου· καὶ δὲν ἐδίστασα ὅτι ἕκαστος αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἡσυχάσῃ, ἔμελλε νὰ φρονήσῃ καθὼς πρότερον.

Ἐπιθυμῶν ὅμως νὰ κάμω κρίσιν σταθεράν περὶ τῶν ὑποθέσεών τῆς συνομιλίας, ἀπέβλεψα εἰς ἄνθρωπὸν τινα πλησίον μου καθήμενον, ὅστις ἀδιακόπως σιωπῶν μὲ εἶχε φανῇ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὁμαλὸς καὶ ὁμότονος τὴν διάθεσιν. « Τί φρονεῖς, τὸν εἶπα, περὶ τῆς Σιλεσίας καὶ τοῦ ἄρχοντος τοῦ πύργου; — Ἡ Σιλεσία, μὲ ἀπεκρίθη, εἶναι καλλιστος τόπος, ἐπειδὴ φέρει καρποὺς ἀφθόνως· καὶ ὁ ἄρχων τοῦ πύργου ἀξιόλογος ἄνθρωπος, ἐπειδὴ εὐεργετεῖ ὅλους τοὺς δυστυχεῖς. Ὁ δὲ τρόπος τοῦ κρίνειν περὶ αὐτῶν διαφέρει εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον κατὰ τὴν θρησκείαν του, τὸ ἔθνος, τὴν κατάστασιν, τὴν κρᾶσιν, τὸ γένος, τὴν ηλικίαν, τὴν ὥραν τοῦ ἔτους ἢ καὶ αὐτῆς τῆς ἡμέρας, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀνατροφὴν, ἥτις δίδει τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν βαφὴν εἰς τὰς κρίσεις μας. Ἀλλ' ὅταν τις ἀναφέρῃ τὰ πάντα εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπινου γένους, βεβαίως τότε κρίνει, καθὼς ὁ Θεὸς ἐνεργεῖ. Μὲ τὸν γενικὸν τοῦ παντὸς λόγον χρεωστοῦμεν οἱ ἄνθρωποι νὰ συναρμόζωμεν τοὺς ἰδιαιτέρους ἡμῶν λόγους, καθὼς κατὰ τὸν ἥλιον ρυθμίζομεν τὰ ὥρολόγια. »

Ἀπὸ τῆς συνομιλίας ταύτης ἐπροσπάθησα νὰ κρίνω

περὶ πάντων, καθὼς ἐκεῖνος ὁ φιλόσοφος. Εὕρηκα μάλιστα συμβαῖνον τὸ αὐτὸ εἰς τὴν γῆϊνην σφαῖραν, ὅ,τι καὶ εἰς τὴν Σιλεσίαν· διότι καθεὶς τὴν φαντάζεται κατὰ τὴν ἀνατροφὴν του. Καὶ οἱ μὲν ἀστρονόμοι βλέπουσιν εἰς αὐτὴν ἀπλῶς σφαῖραν κατεσκευασμένην εἰς σχῆμα Ὀλλανδικοῦ τροφαλίου, καὶ στρεφομένην μὲ τινὰς Νευτωνικοὺς περὶ τὸν ἥλιον· οἱ δὲ στρατιωτικοὶ, τόπους μάχης καὶ βαθμούς· οἱ δὲ εὐγενεῖς, κτήματα ἀρχοντικά καὶ ὑποχειρίους· οἱ δὲ ἔμποροι, πραγματείας καὶ ἀργύρια· οἱ δὲ ζωγράφοι, τοπία· οἱ δὲ Ἐπικούρειοι, παράδεισον ἐπίγειον. Ἄλλ' ὁ φιλόσοφος τὴν θεωρεῖ κατὰ τὰς σχέσεις αὐτῆς μὲ τὰς χρείας τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς κατὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις.

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΙΛΕΣΙΑΣ.

ΚΟΔΡΟΥ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

*Ιδ. Πράξ. τῶν Ἀποστόλ., ΙΖ, 27-28.— Χρυσόστομ. Ὅμιλ. ΙΗ εἰς τὰς Πράξ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΝ ΤΗΣ ΣΙΑΕΣΙΑΣ.

ΣΕΛ. 287. Νὰ φωνάζωμεν μὲ τὸν Βιργίλιον, κ. τ. λ.

Τὰ ἐξῆς τοῦ κειμένου ἀκροτελεύτια περιέχονται εἰς τὴν δεκάτην ἐκλογὴν τὴν ἐπιγραφομένην Γάλλος, μίαν ἀπὸ τὰς εὐπαθεστέρας καὶ τρυφερωτέρας τοῦ Ῥωμαίου Θεοκρίτου. Ἰδοὺ οἱ στίχοι του ἀκέραιοι·

Hic gelidi fontes, hic mollia prata, Lycori;
Hic nemus: hic ipso tecum consumerer aëo!

ΣΕΛ. 292. Καθὼς ὁ ἄγριος τοῦ Ἰωάννου Ἰακώβου.

*Ιδ. τὸν μεταφρασθ. ὑπὸ Δημητρ. Ἀριστομέν. Περὶ ἀνισότη. Λόγ., σελ. 103.

ΕΙΣ ΤΟ Γ ΤΕΜΑΧΙΟΝ.

ΣΕΛ. 321. Ἦθελαν σὲ ἀπολαύσει, ὦ καλλονὴ αἰωνία, ἀγήρατος νεότης καὶ διὰ παντὸς νεάζουσα παλαιότης!

Παραπέμπει ὁ Συγγραφεὺς εἰς τὸ de Civitate Dei, ὅπου ματαίως ἐζήτησα τὰς παρατεθειμένας φράσεις τοῦ Ἱεροῦ Αὐγουστίνου. Ὁ σωφώτατος φίλος μου Φριδ. Δύβνερὸς τὰς εὑρηκεν εἰς ἄλλο πόνημα,

τὰς Ἐξομολογήσεις (Confession. l. x, cap. 27), καὶ μ' ἔκαμε τὴν χάριν νὰ μὲ τὰς κοινοποιήσῃ· Sero te amavi, pulchritudo tam antiqua et tam nova, sero te amavi. « Ἀργὰ σὲ ἀγάπησα, κάλλος ἀρχαιοτάτον καὶ νεώτατον, ἀργὰ σὲ ἀγάπησα. » — Τὴν ἐπικλήσιν ταύτην τοῦ Σαιμπιέρβρου αἰνίττεται ὁ γράψας τὸν βίον αὐτοῦ εἰς τὴν Nouvelle Biographie des Contemporains, καὶ τὴν ὀνομάζει ἀθάνατον. Ἀνέφερεν δλόκληρον τὴν βῆσιν καὶ ὁ πολλὰκις ἐκδώσας τὰ Ἀπαντα τοῦ Συγγραφέως L. Aimé-Martin, πρώην διδάσκαλος Γαλλικῶν λόγων εἰς τὸ Πολυτεχνικὸν Σχολεῖον*. Ἐέλως, ὁ κριτικώτατος Villemain, ἀφ' οὗ εἰς τὴν Ἀττικὴν παραδοσίν του** ἀνέπτυξε τὰ διάφορα προτερήματα τοῦ Σαιμπιέρβρου, συμπεραίνει λέγων ὅτι ψυχὴ τῆς περὶ λόγους δυνάμεως τοῦ ἀνδρὸς ἦτον ἡ θεοσέβεια (sentiment religieux), καὶ φέρων εἰς παράδειγμα τὸ προκείμενον τεμάχιον, ἐρωτᾷ· Est-ce saint Augustin, est-ce saint Jérôme, ou bien est-ce un écrivain du xviiie siècle qui a écrit ce que je vais vous lire? « Ἄρά γε Αὐγουστίνος, ἄρά γε Ἱερώνυμος ἔγραψεν « ὅ,τι μέλλω νὰ σᾶς ἀναγνώσω, ἢ τάχα τῆς ΙΗ ἑκατονταετηρίδος « συγγραφεὺς; » *Οχι, οὔτε Αὐγουστίνος, οὔτε Ἱερώνυμος, οὔτε Σαιμπιέρβρος εἶναι ὁ γράψας τὸ ὅλον, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ σχεδὸν ἀνήκει βεβαίως εἰς τὸν ἀοιδιμον Φενελῶνα τὸν ἐξαιρέτως περιμπούδαστον εἰς τὸν πατέρα τῶν Φυσικῶν Μελετημάτων, καθὼς καὶ εἰς τὸν φιλόκαλον Villemain, ὅστις ἀξίως ἐστόρησε τὸν βίον καὶ λόγον τοῦ θείου ἀνδρός***. Δὲν ἦτον ὁμῶς ἔργον τοιοῦτου καθηγητοῦ, τὰ ἀκρότατα τῆς τέχνης ἀναθεωροῦντος, νὰ διατρίβῃ εἰς μικρὰ, ὡς τὸ προκείμενον, τὸ ὅποιον οὐδὲ ἄλλος κἀνεὶς (ὅσον ἡξεύρω) παρετήρησεν. Ἡ βραχυτάτη παραπομπὴ τοῦ Σαιμπιέρβρου δὲν ἦτον καλὴ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἀνακάλυψιν· διότι φαίνεται ἀναφερομένη ἀπλῶς εἰς μίαν φράσιν τοῦ Φενελῶνος, καθὼς ἡ προτέρα εἰς ἄλλην τοῦ

* De l'auteur de *Paul et Virginie*, et de l'influence de ses ouvrages, p. 7. Chez Firmin Didot frères.

** Cours de littérature française, t. III, p. 448.

*** Discours et Mélanges littér., Notice sur Fénelon.